NEUVOSTON PÄÄTÖS (YUTP) 2021/1143,

annettu 12 päivänä heinäkuuta 2021,

Mosambikissa toteutettavasta Euroopan unionin sotilaskoulutusoperaatiosta (EUTM Mozambique)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 42 artiklan 4 kohdan ja 43 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Neuvosto esitti 22 päivänä huhtikuuta 2020 antamissaan päätelmissä kattavan kehyksen, jonka puitteissa unioni ja jäsenvaltiot voivat tehdä yhteistyötä Mosambikin kanssa ja koordinoida toimia muiden sidosryhmien kanssa. Neuvosto painotti erityisesti, että Cabo Delgadon turvallisuus- ja humanitaarinen tilanne vaatii kiireellistä huomiota samalla kun varmistetaan ihmisoikeuksien täysimääräinen kunnioittaminen.

(2) Poliittisten ja turvallisuusasioiden komitea (PTK) vahvisti 30 päivänä maaliskuuta 2021 Cabo Delgadon kriisissä toimimista koskevan poliittisen kehyksen ja katsoi, että Cabo Delgadon kriisiä koskevan unionin yhdennetyn lähestymistavan yhteydessä olisi asianmukaista toteuttaa yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP) alan toimintaa, jossa keskitytään Mosambikin asevoimien koulutukseen ja avustamiseen.

(3) Mosambikin presidentti suhtautui 3 päivänä kesäkuuta 2021 päivätyssä kirjeessään myönteisesti suoraa täytäntöönpanoa sisältämättömän unionin YTPP-operaation toteuttamiseen Mosambikissa, jotta maata voidaan auttaa kehittämään Mosambikin puolustus- ja turvallisuusjoukkojen valmiuksia vastata tehokkaammin Cabo Delgadon turvallisuus- ja humanitaarisiin riskeihin.

(4) Neuvosto hyväksyi 28 päivänä kesäkuuta 2021 kriisinhallinnan toiminta-ajatuksen mahdollista Mosambikissa toteutettavaa YTPP-sotilaskoulutusoperaatiota varten yhdessä sellaisen mahdollisen avustustoimenpiteen kanssa, jolla toimitetaan muita tarvikkeita kuin tappavan voiman aikaansaamiseen suunniteltuja puolustustarvikkeita tai alustoja, jotta voidaan tukea Mosambikin asevoimia niiden lähettämiseksi Cabo Delgadoon. Kyseisessä toiminta-ajatuksessa korostettiin, että suunnitellun YTPP-operaation olisi oltava yksi Cabo Delgadon kriisiä koskevan unionin yhdennetyn lähestymistavan välineistä yhdessä rauhanrakentamisen tukemisen, konfliktineston ja vuoropuhelun, humanitaarisen avun ja kehitysyhteistyön kanssa sekä naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan toimintaohjelman edistämisen kanssa. Kyseisessä toiminta-ajatuksessa korostettiin myös unionin poliittista ja strategista tavoitetta tukea Mosambikin ammattimaisten puolustus- ja turvallisuusjoukkojen toimintavalmiuteen saattamista niin, että mahdollistetaan vastuuvelvollisten lainvalvontaviranomaisten läsnäolo siviiliväestön suojelemiseksi, ja sallia vastuuvelvollisille valtiorakenteille paluu Cabo Delgadoon ja niiden palvelujen tarjoaminen kaikkialla siellä. Tässä yhteydessä neuvosto panee merkille Euroopan komission ja korkean edustajan yhteisen tiedonannon sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevasta kolmannesta EU:n toimintasuunnitelmasta (GAP III).

(5) PTK:n olisi neuvoston ja korkean edustajan alaisuudessa huolehdittava Mosambikissa toteutettavan YTPP-sotilaskoulutusoperaation (EUTM Mozambique) poliittisesta valvonnasta, annettava sille strategista ohjausta ja tehtävä asiaankuuluvat päätökset Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 38 artiklan kolmannen kohdan mukaisesti.

(6) On tarpeen neuvotella ja tehdä kansainvälisiä sopimuksia unionin johtamien yksikköjen ja henkilöstön asemasta sekä kolmansien valtioiden osallistumisesta EUTM Mozambiqueen.

(7) SEU 41 artiklan 2 kohdan nojalla ja Euroopan rauhanrahaston perustamisesta annetun neuvoston päätöksen (YUTP) 2021/509 ([1]) mukaisesti jäsenvaltioiden olisi vastattava tästä päätöksestä, jolla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla, aiheutuvista toimintamenoista.

([1]) Neuvoston päätös (YUTP) 2021/509, annettu 22 päivänä maaliskuuta 2021, Euroopan rauhanrahaston perustamisesta ja päätöksen (YUTP) 2015/528 kumoamisesta (EUVL L 102, 24.3.2021, s. 14).

(8) Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen (SEUT) liitetyssä, Tanskan asemasta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 22 olevan 5 artiklan mukaisesti Tanska ei osallistu niiden unionin päätösten ja toimien valmisteluun ja täytäntöönpanoon, joilla on merkitystä puolustuksen alalla. Näin ollen Tanska ei osallistu tämän päätöksen hyväksymiseen, tämä päätös ei sido Tanskaa eikä sitä sovelleta Tanskaan, eikä Tanska osallistu tämän operaation rahoittamiseen,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Operaatio

1. Unioni toteuttaa Mosambikissa sotilaskoulutusoperaation (EUTM Mozambique) tukeakseen Mosambikin asevoimien tehokkaampaa ja tuloksellisempaa vastausta Cabo Delgadon kriisiin ihmisoikeuslainsäädäntöä ja kansainvälistä humanitaarista oikeutta noudattaen.

2. EUTM Mozambiquen strategisena tavoitteena on tukea tulevan nopean toiminnan joukon (Quick Reaction Force, QRF) muodostamiseksi valittujen Mosambikin asevoimien yksiköiden valmiuksien kehittämistä, jotta ne saisivat tarvittavat ja kestävät valmiudet rauhan ja turvallisuuden palauttamiseksi Cabo Delgadoon.

3. Tätä varten EUTM Mozambique

a) antaa Mosambikin asevoimien valituille yksiköille ja niiden johdolle sotilaskoulutusta, mukaan lukien operatiivinen valmistelu, erityiskoulutusta, myös terrorismin torjunnasta, sekä koulutusta ihmisoikeuslainsäädännön ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden, mukaan lukien siviilien suojelu, sekä oikeusvaltioperiaatteen noudattamisesta.

b) tukee nopean toiminnan joukon johtamisjärjestelyjen ja -mekanismien, kuten kestävän operatiivisen jakson, kehittämistä ja kouluttaa nopean toiminnan joukon johtoa suorittamaan tehtävänsä operatiivisen tavoitteensa mukaisesti;

c) koulutusohjelman osana ja jos unionin avustustoimenpiteellä toimitetaan tarvikkeita, joiden on oltava muita tarvikkeita kuin tappavan voiman aikaansaamiseen suunniteltuja puolustustarvikkeita tai alustoja, kouluttaa valittuja yksiköitä käyttämään ja huoltamaan tällaisia tarvikkeita asianmukaisesti;

d) perustaa koordinoiden tiiviisti Mosambikin viranomaisten kanssa ja niitä kuullen tiedonhallintajakson koulutettujen yksiköiden toiminnan seuraamiseksi Cabo Delgadoon lähettämisen jälkeen ja sen arvioimiseksi, miten ne noudattavat ihmisoikeuslainsäädäntöä ja kansainvälistä humanitaarista oikeutta.

4. EUTM Mozambique edistää unionin tilannetietoisuuden muodostamista Mosambikin, erityisesti Cabo Delgadon, turvallisuustilanteesta. Se antaa asiantuntemusta ja neuvoja unionin Maputossa olevalle edustustolle sotilasasioissa.

5. EUTM Mozambique koordinoi toimia unionin Maputossa olevan edustuston, Yhdistyneiden kansakuntien (YK) ja Mosambikissa toimivien kansalaisjärjestöjen kanssa, erityisesti operaatiota tukevan tasa-arvo- ja ihmisoikeuspolitiikan toteuttamiseksi ja yhdenmukaisuuden varmistamiseksi muilla asiaankuuluvilla aloilla annetun unionin tuen kanssa.

2 artikla

EU:n operaation komentajan ja EU:n operaation joukkojen komentajan nimittäminen

1. Sotilaskriisinhallinnan suunnittelu- ja toteutusvoimavaran, jäljempänä ’MPCC’, johtaja on EUTM Mozambiquen operaation komentaja.

2. Nimitetään Nuno LEMOS PIRES EUTM Mozambiquen EU:n operaation joukkojen komentajaksi.

3 artikla

Operaation esikunnan nimittäminen

1. MPCC toimii operaatioalueen ulkopuolella sijaitsevana sotilasstrategisen tason kiinteänä johtamisjärjestelynä, joka vastaa EUTM Mozambiquen operatiivisesta suunnittelusta ja toteutuksesta.

2. EUTM Mozambiquen operaation joukkojen esikunta sijaitsee Mosambikissa ja toimii EU:n operaation joukkojen komentajan komennon alaisuudessa.

3. MPCC:hen sisällytetään Brysselissä sijaitseva operaation joukkojen esikunnan tukiyksikkö, joka toimii siihen saakka kun MPCC on päässyt täyteen operatiiviseen toimintavalmiuteensa.

4 artikla

EUTM Mozambiquen suunnittelu ja aloittaminen

Neuvosto tekee päätöksen EUTM Mozambiquen aloittamisesta sen jälkeen, kun EUTM Mozambiquen operaatiosuunnitelma ja voimankäyttösäännöt on hyväksytty.

5 artikla

Poliittinen valvonta ja strateginen johto

1. PTK huolehtii neuvoston ja korkean edustajan alaisuudessa EUTM Mozambiquen poliittisesta valvonnasta ja strategisesta johdosta. Neuvosto valtuuttaa PTK:n tekemään asiaankuuluvat päätökset SEU 38 artiklan mukaisesti. Kyseiseen valtuutukseen sisältyvät valtuudet muuttaa suunnitteluasiakirjoja, mukaan lukien operaatiosuunnitelma, ja johtamisjärjestelyä. Kyseinen valtuutus kattaa myös valtuudet tehdä päätökset seuraavien EU:n operaation joukkojen komentajien nimittämisestä. EUTM Mozambiquen tavoitteita, laajuutta ja päättymistä sekä sen tehtävien toteuttamisen yleisiä edellytyksiä koskeva päätösvalta säilyy neuvostolla.

2. PTK raportoi neuvostolle säännöllisin väliajoin.

3. EU:n sotilaskomitean (EUSK) puheenjohtaja raportoi PTK:lle säännöllisin väliajoin EUTM Mozambiquen toteuttamisesta. PTK voi kutsua EU:n operaation komentajan ja EU:n operaation joukkojen komentajan tarvittaessa kokouksiinsa.

6 artikla

Sotilaallinen ohjeistus

1. EUSK seuraa EUTM Mozambiquen asianmukaista täytäntöönpanoa, joka toteutetaan EU:n operaation komentajan vastuulla.

2. EU:n operaation komentaja toimittaa säännöllisin väliajoin raportteja EUSK:lle. EUSK voi kutsua EU:n operaation komentajan ja EU:n operaation joukkojen komentajan tarvittaessa kokouksiinsa.

3. EUSK:n puheenjohtaja on EU:n operaation komentajan ensisijainen yhteyshenkilö.

7 artikla

Unionin toimien johdonmukaisuus ja koordinointi

1. Korkea edustaja varmistaa, että tämä päätös pannaan täytäntöön ja että se on johdonmukainen unionin koko ulkoisen toiminnan kanssa, mukaan luettuina unionin kehitysohjelmat ja sen humanitaarinen apu.

2. EU:n operaation joukkojen komentaja saa unionin Mosambikissa olevan edustuston päälliköltä paikallisen tason poliittista ohjausta, sanotun kuitenkaan vaikuttamatta johtamisjärjestelyyn.

3. EUTM Mozambique koordinoi toimintonsa jäsenvaltioiden Mosambikissa toteuttamien kahdenvälisten toimien sekä alueen muiden kansainvälisten toimijoiden, erityisesti YK:n, Afrikan unionin (AU) ja eteläisen Afrikan kehitysyhteisön (SADC) ja kahdenvälisten toimijoiden, myös Yhdysvaltojen, sekä keskeisten alueellisten toimijoiden kanssa.

8 artikla

Kolmansien valtioiden osallistuminen

1. Kolmansia valtioita voidaan Eurooppa-neuvoston asiaan liittyviä suuntaviivoja noudattaen kutsua osallistumaan EUTM Mozambiqueen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta unionin päätöksenteon riippumattomuutta ja yhteistä toimielinjärjestelmää.

2. Neuvosto valtuuttaa PTK:n pyytämään kolmansilta valtioilta osallistumistarjouksia ja tekemään asiaankuuluvat päätökset osallistumisehdotusten hyväksymisestä EU:n operaation komentajan, joka on kuullut EU:n operaation joukkojen komentajaa, ja EUSK:n suosituksesta.

3. Kolmansien valtioiden osallistumista koskevat yksityiskohtaiset järjestelyt vahvistetaan sopimuksissa, jotka tehdään SEU 37 artiklan nojalla ja SEUT 218 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen. Jos unioni ja jokin kolmas valtio ovat tehneet sopimuksen kyseisen valtion osallistumista unionin kriisinhallintaoperaatioihin koskevista puitteista, tällaisen sopimuksen määräyksiä sovelletaan EUTM Mozambiquen yhteydessä.

4. Kolmansilla valtioilla, jotka osallistuvat EUTM Mozambiqueen sotilaallisesti merkittävällä tavalla, on samat EUTM Mozambiquen päivittäiseen hallintoon liittyvät oikeudet ja velvollisuudet kuin EUTM Mozambiqueen osallistuvilla jäsenvaltioilla.

5. Neuvosto valtuuttaa PTK:n tekemään asiaankuuluvat päätökset osallistujien komitean perustamisesta siinä tapauksessa, että kolmansien valtioiden sotilaallinen osallistuminen on merkittävää.

9 artikla

EU-johtoisen henkilöstön asema

EU-johtoisten yksikköjen ja henkilöstön asemasta, mukaan lukien niiden tehtävän suorittamisen ja sujuvan kulun edellyttämistä erioikeuksista, vapauksista ja muista takeista, sovitaan SEU 37 artiklan nojalla ja SEUT 218 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen tehdyllä sopimuksella.

10 artikla

Rahoitusjärjestelyt

1. EUTM Mozambiquen yhteisiä kustannuksia hallinnoidaan päätöksen (YUTP) 2021/509 mukaisesti.

2. Rahoitusohje EUTM Mozambiquen yhteisiä kustannuksia varten on 15 160 000 euroa. Päätöksen (YUTP) 2021/509 51 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu rahoitusohjeen prosenttiosuus on 30 prosenttia sitoumusten osalta ja 15 prosenttia maksujen osalta.

11 artikla

Hankeyksikkö

1. EUTM Mozambiquella voi olla hankeyksikkö suoraa täytäntöönpanoa sisältämättömien hankkeiden määrittämiseksi ja toteuttamiseksi. EUTM Mozambique koordinoi, avustaa ja ohjeistaa tarvittaessa jäsenvaltioiden ja kolmansien valtioiden omalla vastuullaan toteuttamia hankkeita operaation toimeksiantoon liittyvillä aloilla ja sen tavoitteiden tukemiseksi.

2. EU:n operaation komentajalla on valtuudet pyytää saada käyttää jäsenvaltioiden tai kolmansien valtioiden rahoitusosuuksia EUTM Mozambiquen muita toimia johdonmukaisella tavalla täydentäviksi määriteltyjen, suoraa täytäntöönpanoa sisältämättömien hankkeiden toteuttamiseksi, tämän kuitenkaan vaikuttamatta 3 kohdan soveltamiseen. Tällaisessa tapauksessa Euroopan rauhanrahaston operaatioiden hallinnoija tekee päätöksellä (YUTP) 2021/509 perustetun komitean hyväksynnän saatuaan kyseisten valtioiden kanssa sopimuksen, joka kattaa erityisesti nimenomaiset menettelyt kolmansien osapuolien sellaisten valitusten käsittelemiseksi, jotka koskevat EU:n operaation komentajan toimista tai laiminlyönneistä aiheutuneita vahinkoja niiden rahoitusosuuksien käytössä, jotka kyseiset valtiot ovat antaneet käyttöön.

3. Rahoitukseen osallistuvat valtiot eivät voi missään olosuhteissa katsoa unionin tai korkean edustajan olevan vastuussa EU:n operaation komentajan toimista tai laiminlyönneistä niiden rahoitusosuuksien käytössä, jotka kyseiset valtiot ovat antaneet käyttöön.

4. PTK:n on annettava suostumuksensa hankeyksikölle annettavan kolmansien valtioiden rahoitusosuuden hyväksymiselle.

12 artikla

Tietojen luovuttaminen

1. Korkealla edustajalla on valtuudet luovuttaa tarvittaessa ja EUTM Mozambiquen tarpeiden mukaisesti tähän päätökseen osallistuville kolmansille valtioille EUTM Mozambiquea varten tuotettuja EU:n turvallisuusluokiteltuja tietoja neuvoston päätöksen 2013/488/EU ([2]) mukaisesti

a) enintään sille tasolle saakka, josta määrätään sovellettavissa, unionin ja asianomaisen kolmannen valtion välillä tehdyissä tietoturvallisuussopimuksissa; tai

b) enintään ”CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL” -tasolle saakka muissa tapauksissa.

2. Korkealla edustajalla on myös valtuudet luovuttaa EUTM Mozambiquen operatiivisten tarpeiden mukaisesti YK:lle, AU:lle, SADC:lle ja Yhdysvalloille EUTM Mozambiquea varten tuotettuja EU:n turvallisuusluokiteltuja tietoja ”RESTREINT UE/EU RESTRICTED” -tasolle saakka päätöksen 2013/488/EU mukaisesti. Tätä varten sovitaan korkean edustajan sekä YK:n, AU:n, SADC:n ja Yhdysvaltojen toimivaltaisten viranomaisten välisistä tarvittavista järjestelyistä.

3. Jos kyseessä on tarkasti määritelty ja välitön operatiivinen tarve, korkealla edustajalla on lisäksi valtuudet luovuttaa isäntävaltiolle EUTM Mozambiquea varten laadittuja EU:n turvallisuusluokiteltuja tietoja ”RESTREINT UE/EU RESTRICTED” -tasolle saakka päätöksen 2013/488/EU mukaisesti. Tätä varten sovitaan korkean edustajan ja isäntävaltion toimivaltaisten viranomaisten välisistä järjestelyistä.

4. Korkealla edustajalla on valtuudet luovuttaa tähän päätökseen osallistuville kolmansille valtioille EUTM Mozambiquea koskeviin neuvoston käsittelyihin liittyviä EU:n turvallisuusluokittelemattomia asiakirjoja, joita koskee neuvoston työjärjestyksen ([3]) 6 artiklan 1 kohdan mukainen salassapitovelvollisuus.

5. Korkea edustaja voi siirtää 1–4 kohdassa mainitut valtuudet sekä oikeuden sopia 2 ja 3 kohdassa mainituista järjestelyistä Euroopan ulkosuhdehallinnon henkilöstölle, EU:n operaation komentajalle tai EU:n operaation joukkojen komentajalle.

13 artikla

Voimaantulo ja päättyminen

1. Tämä päätös tulee voimaan päivänä, jona se hyväksytään.

2. EUTM Mozambiquen voimassaolo päättyy kahden vuoden kuluttua täyden toimintavalmiuden saavuttamisesta.

([2]) Neuvoston päätös 2013/488/EU, annettu 23 päivänä syyskuuta 2013, EU:n turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamista koskevista turvallisuussäännöistä (EUVL L 274, 15.10.2013, s. 1).

([3]) Neuvoston päätös 2009/937/EU, tehty 1 päivänä joulukuuta 2009, neuvoston työjärjestyksen hyväksymisestä (EUVL L 325, 11.12.2009, s. 35).

3. Tämä päätös kumotaan siitä päivästä alkaen, jona EUTM Mozambiquen operaation esikunta suljetaan EUTM Mozambiquen päättymistä varten hyväksyttyjen suunnitelmien mukaisesti ja rajoittamatta päätöksessä (YUTP) 2021/509 säädettyjen EUTM Mozambiquen tilintarkastuksen ja tilinpäätöksen esittämistä koskevien menettelyjen noudattamista.

Tehty Brysselissä 12 päivänä heinäkuuta 2021.

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja
J. BORRELL FONTELLES